

Na osnovu člana 58. stav 6. alineja 4. Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03), federalni ministar okoliša i turizma, u saradnji sa federalnim ministrom poljoprivrede, vodoprivrede i čumarstva, donosi

PRAVILNIK

O ŽIVOTINJSKOM OTPADU I DRUGIM NEOPASNIM MATERIJALIMA PRIRODNOG PORIJEKLA KOJI SE MOGU KORISTITI U POLJOPRIVREDNE SVRHE

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom utvrđuju se vrste životinjskog otpada i drugih neopasnih materijala koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe, uvjeti pod kojima se mogu koristiti, metode zbrinjavanja i vrste životinjskog otpada i drugih materijala čija je upotreba u poljoprivredi zabranjena.

Član 2.

Izrazi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju slijedeća značenja:

Životinja označava: svako četveronožno biće koje nije sisar;

- perad
- svakog sisara, osim čovjeka
- ribe, reptile i ljuskare
- ostala hladnokrvna bića bilo koje vrste
- pčele koje prave med

Životinjski otpad - obuhvata dijelove tijela ili lečeve životinja ili riba, te otpadne životinjske proizvode koji nisu namijenjeni direktnoj ljudskoj konzumaciji; isključujući fekalije;

Neškodljivo uklanjanje - propisani postupak neškodljivog uklanjanja lečina, konfiskata, određenih nejestivih nusproizvoda klanja, rasijecanja, obrade i prerade mesa, ribe, divljači, mlijeka, jaja, meda, prerada u proizvode namijenjene za ishranu životinja ili industrijsku upotrebu kada se iz veterinarsko-zdravstvenih razloga i radi zaštite zdravlja ljudi ne smiju ili se ne mogu iskoristiti daljom preradom, a što se obavlja u odobrenim objektima za neškodljivo uklanjanje, zakopavanje u groblju za životinje, jamama, grobnicama ili spaljivanjem.

Otpadna životinjska materija - tekući i kruti izmet i stajnjak

Veterinarska zaštita okoline - postupci, uvjeti i mjere koje je potrebno preduzimati tokom uzgoja, držanja, postupanja i zaštite zdravlja životinja: tokom obrade, prerade, skladištenja i prometa proizvoda životinjskog porijekla i utilizacije lečina, konfiskata, nejestivih nusproizvoda klanja, te otpadnih životinjskih materija čija je svrha sprječavanje zagađivanja okoline.

Kompostiranje - biološka razgradnja prirodnih materija koja rezultira tamnom materijom pogodnom za đubrenje biljaka.

Mulj - Mulj iz postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda, te septičkih jama ili sličnih instalacija, kao i industrijski mulj koji je po sastavu sličan komunalnom.

Hemikalije - pesticidi, herbicidi, vještačko đubrivo i ostale vještački proizvedene materije koje se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji.

Biorazgradivi otpad - otpad prirodnog porijekla, koji može da se podvrgne anaerobnoj ili aerobnoj razgradnji, poput zelenog otpada, hrane ili neopasnog poljoprivrednog otpada.

II. ŽIVOTINJSKI OTPAD

Životinjski otpad i neopasne materije koje se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe

Član 3.

Životinjski otpad i drugi neopasni materijali koji nisu visokorizični materijal mogu se koristiti u svrhu poboljšanja poljoprivrednih djelatnosti, ako se koristi na način koji ne čkodi ljudskom zdravlju ili izaziva čtetu po okolič.

Životinjske fekalije - otpadne životinjske materije i sadržaj predželudaca i crijeva goveda, mogu se koristiti u poljoprivredne svrhe kao đubrivo, koje će se nanositi na povrčine zemljičta, ako se na taj način neće ugroziti otvoreni vodotokovi, područje vodozahvatne zone ili druga osjetljiva područja.

Drugi neopasni materijal je materijal biološkog i prirodnog porijekla koji nije kontaminiran opasnim i četinim materijama, koji nije označen kao opasni životinjski otpad u katalogu otpada, te koji nije visokorizični materijal i može se koristiti u poljoprivredi direktno ili nakon procesiranja (mljevenja, kompostiranja ili sl.). Zabranjeno je otvoreno odlaganje na poljoprivredno zemljište većih komada mesa i drugog životinjskog otpada, koje će vidno naručavati prirodno okruženje te privlačiti lećinare.

Član 4.

Sav proizvedeni životinjski otpad mora se nećkodljivo ukloniti. Zabranjeno je u poljoprivredne svrhe, korićenje proizvoda-materijala koji u svom sastavu sadrže životinjski otpad.

Visokorizićnim životinjskim otpadom, u smislu ovog Pravilnika, smatra se:

- sva stoka, perad, krmad, ovce, koze i druge životinje koje se drže u svrhe stoćarstva, te koje su uginule na farmi ili drugdje, a nisu zaklane radi proizvodnje hrane, uključujući mrtvorodne i nerođene životinje;
- sve životinje koje nisu navedene u taćki 1) ovog ćlana a koje su određene od strane slućbenog organa, bilo federalnog, drćavnog, kantonalnog ili općinskog;
- životinje koje su ubijene u cilju suzbijanja zaraze, na farmi ili na drugoj lokaciji,
- životinjski otpad, uključujući i krv od životinja koje, u vrijeme veterinarske inspekcije prije ili poslije samog klanja, pokazuju znake bolesti koja se moće prenijeti na ćovjeka ili na druge životinje;
- svi dijelovi zaklane životinje koji nisu ostavljeni za post-mortem inspekciju, isključujući koću, krzno, papke, kopita, perje, vunu, rogove, krv i slićno;
- meso, riba i prehrambeni proizvodi životinjskog porijekla koji su pokvareni, i koji predstavljaju rizik po zdravlje ljudi i životinja;
- životinje, svjeće meso, perad, riba, lovina, meso i mlijećni proizvodi koji su uvezeni iz trećih zemalja ali nisu proćli veterinarsku inspekciju, te nisu ponovno izvećeni u zemlju porijekla;
- životinjski otpad koji sadrži materije koje mogu biti ćetne po ljudsko zdravlje;
- meso, mlijeko ili životinjski proizvodi koji su ćetni za peroralnu konzumaciju od strane ljudi i
- riba koja pokazuje znake zaraznih bolesti za ćovjeka ili druge ribe.

Zabranjeno je korićenje visokorizićnog otpada u poljoprivredne svrhe.

III. MULJ OD OTPADNIH VODA

Korićenje mulja od otpadnih voda u poljoprivredi

Član 5.

Mulj iz postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda, iz septićkih jama ili slićnih instalacija moće se koristiti u poljoprivredi samo na kontrolisani naćin.

Mulj iz industrijskih postrojenja moće se koristiti u poljoprivredi samo ako je po sastavu slićan mulju iz komunalnih postrojenja.

Korićenje mulja u poljoprivredi ne smije ugroziti kvalitet tla niti poljoprivrednih proizvoda.

Uvjeti za korićenje mulja u poljoprivredi

Član 6.

Mulj iz postrojenja za tretman otpadnih voda se mora tretirati prije razastiranja na zemljiće. Tretman obuhvata bioloćki, hemijski ili termalni tretman prilikom kojeg bi mulj bio sterilizovan odnosno unićteni patogeni organizmi tj. potencijalni uzroćnici oboljenja, kao i dugoroćno skladićenje putem kojeg bi mulj proćao eventualnu fazu fermentacije ćime bi se smanjio rizik po zdravlje usljed korićenja mulja.

Tlo na koje će se primjenjivati ovaj mulj treba da bude kontrolisano kako putem mjerenja koncentracija tećkih metala u tlu tako i putem mjerenja koncentracija tećkih metala u mulju. Nanoćenje mulja na zemljiće ne

smije da doprinese koncentraciji teških metala u tlu koji bi prevazišli dozvoljene vrijednost. Granične vrijednosti su date u slijedećim tabelama:

Tabela 1.

<i>Granične vrijednosti koncentracija teških metala u tlu na koji se nanosi mulj (mg/kg suhe materije u reprezentativnom uzorku, sa pH vrijednošću od 6 do 7)</i>	
Parametar	Granične vrijednosti
Kadmij	1 do 3
Bakar	50 do 140
Nikl	30 do 75
Olovo	50 do 300
Cink	150 do 300
Živa	1 do 1,5
Hrom	--

Tabela 2.

<i>Granične vrijednosti koncentracija teških metala u mulju koji se koristi u poljoprivredi (mg/kg suhe tvari)</i>	
Parametar	Granične vrijednosti
Kadmij	20 do 40
Bakar	1.000 do 1.750
Nikl	300 do 400
Olovo	750 do 1.200
Cink	2.500 do 4.000
Živa	16 do 25
Hrom	--

Tabela 3.

<i>Granične vrijednosti količina teških metala koji se smiju dodavati poljoprivrednom tlu godišnje, na osnovu desetogodišnjeg prosjeka (kg/hektar/god)</i>	
Parametar	Granične vrijednosti
Kadmij	0,15
Bakar	12
Nikl	3
Olovo	15
Cink	30
Živa	0,1
Hrom	--

Zabrana korištenja mulja na pojedinim lokacijama

Član 7.

Zabranjeno je nanošenje mulja iz postrojenja za tretman otpadnih voda i septičkih jama ili sličnih instalacija na:

- pačnjake
- poljoprivredno zemljište koje se koristi za uzgoj voća i povrća, sa izuzetkom stabala voća
- zemljište namijenjeno uzgoju plodova koji su u direktnom kontaktu sa tlom, te se konzumiraju sirovi, u periodu od 10 mjeseci prije žetve i u toku same žetve.

Mulj se koristi na načine koji neće čtetiti podzemnim vodama niti naručavati kvalitet zemljišta.

Ako se mulj koristi na zemljištu sa pH vrijednosti ispod 6, onda je moguće prilagoditi vrijednosti u tabeli 1 u članu 6. Vrijednost pH ima direktan uticaj na pristupačnost teških metala biljkama u tlu.

Evidentiranje korištenja mulja u poljoprivredi

Član 8.

Evidenciju korištenja mulja iz postrojenja za tretman otpadnih voda koja uključuje količine mulja, tačan datum i rezultate uzorkovanja mulja, površinu i zonu gdje je korišten, vodi organ nadležan za poljoprivredu.

Uzorkovanje zemljišta i mulja, radi evidencije i mjerenja vrči se prema internim propisima ovlaštenih stručnih institucija, i prema članu 6. ovog Pravilnika.

IV. OSTALI BIORAZGRADIVI OTPAD

Korištenje ostalog biorazgradivog otpada u poljoprivredi

Član 9.

Biorazgradivi otpad može se koristiti u poljoprivredi tek nakon kompostiranja istog odnosno razgradnje do nivoa gdje se raspadnuta materija može koristiti na otvorenim, poljoprivrednim površinama bez naručavanja estetskog izgleda, kvaliteta okoliša ili zdravlja ljudi.

Kompostiranje se vrči na način koji neće ugroziti kvalitet tla, površinskih i podzemnih voda, te zdravlja ljudi i životinja.

Zabranjuje se kompostiranje patogenih, infektivnih ili opasnih/otrovnih supstanci.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i čumarstva će poljoprivrednicima izdati preporuke kojima se predlaže da usvoje način kompostiranja koji najviše odgovara njihovoj djelatnosti, lokaciji, klimatskim uvjetima ili vrsti otpada koji proizvode.

V. OSTACI I OTPAD NASTAO KORIŠTENJEM HEMIKA LIJA U POLJOPRIVREDI

Otpadne hemikalije iz poljoprivredne proizvodnje

Član 10.

Otpad i ostaci hemikalija koje se koriste u poljoprivredi se moraju zbrinuti na adekvatan način, koji neće ugroziti okoliš. Ova vrsta otpada također obuhvata i ambalažu u kojoj su bile hemikalije, hemikalije koje su neupotreblijive ili hemikalije kojima je istekao rok trajanja. Zbrinjavanje ove vrste otpada obuhvata rukovanje ovom vrstom otpada od skladištenja hemikalija i ambalaže, do prikupljanja, prevoza i odlaganja.

Hemikalije koje se koriste u poljoprivredi, a sadrže opasne materije se smatraju opasnim otpadom, prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama ("Službene novine Federacije BiH" broj 9/05) i zbrinjavaju se na

"Službene novine FBiH" broj: 08/08

način propisan članom 36. Zakona o upravljanju otpadom. Ostale otpadne hemikalije, koje nisu opasne se adekvatno zbrinjavaju, na način na koji se kvaliteta zemljišta, vode ili zraka neće ugroziti.

Član 11.

Odredbe ovog Pravilnika primjenjivat će se u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa odredbama posebnih propisa koji uređuju pitanja upravljanja, zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta.

Član 12.

Nadzor nad provođenjem ovog Pravilnika vrči ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i čumarstva.

Član 13.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-02-276/06
11. decembra 2007. godine
Sarajevo

Ministar
dr. sci. **Nevenko Herceg**, s. r.

Broj 01-02-60/08
4. februara 2008. godine
Sarajevo

Ministar
mr. sci. **Damir Ljubić**, s. r.